

TRIBUNA D'ARQUEOLOGIA

2013 – 2014

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Novembre 2013

6 de novembre

Presentació del cicle de conferències Tribuna d'Arqueologia 2013-2014 a càrrec de **Josep Manuel Rueda**, Subdirector general del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic

El quarter nord de la vila fortificada de Sabadell i el barri artesà del Raval. Intervencions 2011-2013

Les intervencions arqueològiques fetes al carrer Sant Joan, 12, a la Via Massagué, 16-22, al carrer Raval de Dins, 21-27, i al carrer Les Valls, 11, han permès localitzar trams de la muralla dels segles XIV i XV, corresponents al tancament nord de la vila fortificada baixmedieval i a l'emmurallament del barri del Raval. S'han excavat habitatges i casals medievals situats intramurs i dins l'àmbit del raval. Per altra banda, s'han excavat diversos tallers i obradors de vidre i de terrissa dels segles XVI i XVII-XVIII, als límits del perímetre emmurallat, que configuren una àrea artesana en el barri del Raval.

Conferenciants: Jordi Roig, Joan M. Coll, Josep A. Molina i Isabel Villares
Moderador: Ramon Ten

20 de novembre

La vil·la del Pla de l'Horta i el suburbium de Gerunda

Les excavacions que s'estan desenvolupant des de l'any 2008 al barri del Pla de l'Horta (Sarrià de Ter, Gironès) han permès documentar, encara de forma parcial, una gran vil·la del *suburbium* de Gerunda, situada a poc més de quatre quilòmetres del nucli urbà. La vil·la constitueix actualment una valuosa font d'informació per reconstruir la història, no solament del suburbi, sinó també de la mateixa evolució de la ciutat de Gerunda. La vil·la original, de mitjan segle I aC presentava l'estructura d'una casa d'atri, amb tot un seguit de reformes que potencien els elements sumptuaris de l'edifici. La vil·la perviu fins al segle V dC, amb una reocupació de l'espai almenys fins a època visigoda. Les darreres excavacions han permès, a més, començar a obtenir dades de la vessant industrial de la vil·la amb la

descoberta de dues grans premses i diversos espais industrials, en funcionament fins a època baiximperial.

Conferenciants: Lluís Palahí
Moderador: Pere Castanyer

Desembre

4 de desembre

Darreres intervencions al jaciment ibèric de les Maleses: excavacions i procés de museïtzació

El jaciment ibèric de les Maleses, situat als termes de Montcada i Reixac i Sant Fost de Campsentelles, des de l'any 2000 ha estat objecte d'un programa d'intervencions destinades a posar-lo en valor. La conferència se centrarà en els dos darrers anys tant pel que fa a l'excavació com a la museïtzació, donada la interessant aportació que presenta el moment del seu abandonament per part de la comunitat que l'habitava.

Conferenciants: Mercedes Durán, Gemma Hidalgo i Dani Moly
Moderador: Joan Sanmartí

18 de desembre

Cova de Can Sadurní (Begues, Baix Llobregat). La transformació d'un jaciment

L'any 2013 suposa per a la cova de Can Sadurní el 35è aniversari d'intervencions arqueològiques en el jaciment encapçalades pel CIPAG. Des de la darrera vegada que vàrem acudir a aquest fòrum, l'any 1986, a donar a conèixer el jaciment, s'hi han desenvolupat 21 campanyes més d'excavació. En aquests anys hem assistit al pas d'un jaciment que havia estat donat com a perdut per a l'arqueologia prehistòrica a un jaciment que ha esdevingut una mostra de les estratigrafies arqueològiques més completes de Catalunya.

Tot i que no s'ha tocat fons, aquesta estratigrafia transcorre des de

l'epipaleolític antic (10.500 BP) fins a mitjan segle XIX de la nostra era, i és remarcable tot el tram pertanyent a la prehistòria recent, gairebé complet, amb un desenvolupament especialment interessant de tot el neolític antic i el traspàs al neolític mitjà.

Conferenciants: Manuel Edo i Ferran Antolín
Moderadora: Araceli Martín

Gener 2014

8 de gener

Reinici dels treballs als jaciments del plistocè inferior del complex d'Incarcal (Crespià, Pla de l'Estany): campanyes 2009-2013

Els jaciments d'Incarcal són coneguts per la riquesa de mamífers fòssils del plistocè inferior des de mitjan els anys setanta del segle passat. Des de l'any 1984 fins al 2004 es fan nombroses campanyes d'excavació sistemàtica als jaciments, que han donat gran nombre de restes de mamuts, tigres de dents de sabre, hienes i hipopòtams, en un estat de conservació excel·lent. L'any 2009 s'inicia un nou projecte amb l'objectiu de conèixer millor la paleobiologia de cadascuna de les espècies enregistrades, de precisar la cronologia de les acumulacions, així com d'obtenir nova informació de caire tafonòmic per aclarir l'origen de les troballes. Els resultats obtinguts permeten situar els jaciments d'Incarcal en un lapse cronològic d'entre 1,6 i 1,4 milions d'anys.

Conferenciants: Joan Madurell
i Bienvenido Martínez-Navarro
Moderador: Àngel Galobart

22 de gener

De Sikarra a Prats de Segarra: noves descobertes arqueològiques al *municipium* Sigarrensis (els Prats de Rei, Anoia) entre la primera edat del ferro i l'edat mitjana

El coneixement de l'existència d'una entitat municipal romana al terme dels Prats de Rei (Anoia), el *municipium* Sigarrensis, es remunta a final del segle XVIII, quan la correspondència epistolar entre erudits catalans de l'època deixa constància escrita de la troballa al lloc d'un conjunt d'inscripcions epigràfiques romanes d'època altimperial. Unes primeres intervencions arqueològiques van certificar l'any 1972 l'antiguitat iberoromana de la vila. Quaranta anys després, noves descobertes arqueològiques posen de manifest una seqüència urbanística rica, complexa i continuada, ja que han donat a conèixer un *oppidum* ibèric

del segle VI-V aC d'una important entitat arquitectònica, vestigis d'edificis de representació pública d'època tardorepublicana, una rica necròpolis paleocristiana i restes de l'enclòs emmurallat de la vila medieval.

Conferenciants: Natalia Salazar, Dídac Pàmies
i Iñaki Moreno
Moderadora: Núria Rafel

Febrer

5 de febrer

El puig de Sitges: de la primera edat del ferro a l'època romana

Unes obres fetes a l'estiu del 2013 al nucli històric urbà de Sitges (Garraf) han permès localitzar un tram de muralla i construccions adossades d'època ibèrica plena. Aquestes restes se sumen a les diverses sitges de la primera edat del ferro, d'època ibèrica i romana localitzades anys enrere. Les troballes recents confirmen l'existència d'un nucli costaner ibèric d'una certa importància que podria haver tingut un paper destacat en les relacions comercials amb les terres interiors penedesenques de la Cossetània ibèrica. L'ocupació romana va provocar transformacions en l'assentament, però el lloc va continuar habitat durant l'Alt Imperi.

Conferenciants: Joan Garcia Targa i Magí Miret
Moderador: David Asensio

19 de febrer

El jaciment dels Estinclells (Verdú, Urgell), una fortalesa ilergeta del segle III aC. Nova recerca a partir del Camp d'Experimentació de la Protohistòria (CEP)

Els Estinclells suposen per a la *ilergècia* un exemple excepcional d'un poblat ibèric del segle III aC. La interpretació de les restes l'afavoreix la constatació d'una sola fase d'ocupació amb un abandonament força coherent i homogeni a l'entorn del 200 aC, amb molta seguretat relacionat amb els esdeveniments històrics de la Segona Guerra Púnica. Nivells d'incendi, cases tapiades, defenses ben organitzades i estructurades (muralla, fossat), una bassa i canalitzacions d'aigua, un taller de premsatge de vi i oli únic al món ibèric

peninsular, ens parlen d'un moment històric complex per a la població indígena de les terres de Lleida. La municipalitat dels terrenys ha permès crear en un espai annex al jaciment, un Camp d'Experimentació de la Protohistòria (CEP), amb l'objectiu de consolidar la recerca històrica de l'antiguitat a partir de l'arqueologia experimental.

Conferenciants: David Asensio, Ramon Cardona, Jordi Morer, Josep Pou, Oriol Saula, Natàlia Alonso i Dani López
Moderador: Joan López

Març

5 de març

Intervencions arqueològiques a la pedrera romana del Mèdol (Tarragona)

La pedrera del Mèdol és la més gran i també la més coneguda de l'extensa llista de pedreres de l'antic territori de Tàrraco. Inclosa en la llista de monuments de patrimoni mundial per la UNESCO, l'any 2013 ha estat objecte d'un projecte de rehabilitació en el marc del qual s'hi ha efectuat una completa topografia i s'hi han fet, per primer cop, un seguit de sondejos arqueològics. Es presentaran els resultats que aporten dades noves que ajuden a tenir una visió més exacta de com funcionava aquesta enorme pedrera d'on sortí gran part de la matèria primera per construir els grans monuments de Tàrraco.

Conferenciants: Anna Gutiérrez i Jordi López
Moderadora: Isabel Rodà

19 de març

Vuit anys de recerca al jaciment arqueològic de la Dou (Sant Esteve d'en Bas, Garrotxa): del neolític antic al bronze final

L'any 2006 s'inicià el projecte de recerca programada al jaciment de la Dou (Sant Esteve d'en Bas, Garrotxa). Els treballs efectuats fins al moment han permès documentar la presència en aquest indret d'un poblat a l'aire lliure corresponent al neolític antic, d'extensió considerable. De manera complementària a l'excavació en extensió, l'any 2009 s'inicià la prospecció geofísica de tota l'àrea. Un dels resultats més

significatiu ha estat la localització d'una macroestructura construïda (fossat) del bronze final, única documentada actualment d'aquestes característiques al nord-est peninsular. Es presentaran durant aquesta Tribuna els principals resultats obtinguts i se'n discutiran les implicacions pel que fa a l'estudi de les societats prehistòriques a Catalunya.

Conferenciants: Gabriel Alcalde, Lúcia Colominas, Enriqueta Pons, Maria Saña i Carlos Tornero
Moderador: Josep Tarrús

Abril

2 d'abril

Era arqueologia aplicada ena restauracion e consolidacion deth temple e es entorns de Santa Maria d'Arties (Naut Aran, Val d'Aran)

Es resultats mos deren tota era seqüència estratigràfica patida per endret a traues deth temps, vedent coma en sègle X auíem ja ua necropòlis en endret jos era quau s'auien construït es prumères estructures castraus dera zòna. Posteriorament se bastie era prumèra glèisa pre-romanica que semble èster, estarie englobada per part d'aqures primitiues traces de fortificacion, que malurosament non s'an pogut datar damb precision, mès que corresponen ara etapa Naut Medievau. Ath delà, ja en darrèr quart deth sègle XII se construic er actua temple romànic, que tanben torneca a èster entornejat per ua estructura castrau que profitaue parts deth prumèr castèth, incloent-lo en sòn interior, deth quau abantes dera actuacion encara se'n vedien diuèrsi vestigis, coma era tor plaçada dauant dera pòrta nòrd dera glèisa e diuèrssi trams de muralhes.

Conferenciant: Pèir Còts
Moderador: Josep Maria Vila

16 d'abril

Deu anys d'excavacions paleontològiques als jaciments de dinosaures de Coll de Nargó (Alt Urgell)

Els jaciments amb ous de dinosaure a la vall del riu Sallent, al municipi de Coll de Nargó, són coneguts des de finals dels anys setanta gràcies a les activitats de recerca i recol·lecció que portaren a terme investigadors d'universitats europees.

Arran d'una d'aquestes actuacions, que va tenir lloc a finals dels anys noranta, es pren consciència de la importància patrimonial i científica d'aquests jaciments. És llavors quan comencen un seguit de campanyes de prospecció i excavacions que, al cap de 10 anys del seu inici, ens configuren aquesta zona com el principal jaciment d'ous de dinosaures d'Europa i un dels més importants del món del període Cretaci.

Conferenciants: Àngel Galobart i Josep Peralba
Moderador: Joan Escuer

Maig

7 de maig

El poble medieval abandonat de la Santa Creu de Rodes (el Port de la Selva, Alt Empordà). Campanyes 2006-2013

D'ençà del 2006 que s'han anat fent campanyes programades d'excavació arqueològica al poble medieval abandonat de la Santa Creu, crescut a l'entorn de l'església de Santa Helena, i situat molt a prop del monestir de Sant Pere de Rodes i del castell de Sant Salvador, al cim de la muntanya de Verdera. Es presenten aquí els resultats de la recerca que s'ha fet fins al dia d'avui, que han permès localitzar una part del poble que evidencia una planificació urbana clara entre les dues torres portal, i una tipologia d'habitatge format per grans cases de pedra. La seva excavació proporciona un material molt abundant, datat entre els segles XII i XV, sobretot ceràmica i metalls, corresponents a l'última fase del poble. L'excavació continuada i la recerca documental paral·lela permetran conèixer un dels grans nuclis d'habitatge medievals catalans, en relació directa amb el monestir i les rutes de pelegrinatge i comerç amb Europa.

Conferenciants: Montserrat Mataró, Imma Ollich i Anna Maria Puig
Moderador: Xavier Llovera

21 de maig

Resultats preliminars de la nova intervenció arqueològica a la vil·la romana del Pont del Treball a Barcelona

La segona fase d'intervenció arqueològica a l'àrea de la futura estació de la Sagrera, que es du a terme des del març de 2012, ha permès localitzar i excavar noves estructures corresponents a la vil·la romana del Pont del Treball, excavada ja parcialment l'any 2011. S'ha treballat en una superfície de 9.000 m², que cal afegir als 1.150 m² ja excavats en la primera fase, on s'han localitzat estructures corresponents a les parts rústica, fructuària i urbana de la vil·la. El conjunt d'habitacions i espais de la zona domèstica és la prolongació directa dels àmbits ja coneguts, mentre que a la part productiva, de la qual no es tenien dades fins al moment, cal destacar un gran edifici destinat a la producció de vi, on hi van funcionar coetàniament fins a sis grans premses.

Conferenciants: Daniel Alcubierre, Jordi Ardiaca, Pere Lluís Artigues i Sílvia Llobet
Moderadora: Carme Miró

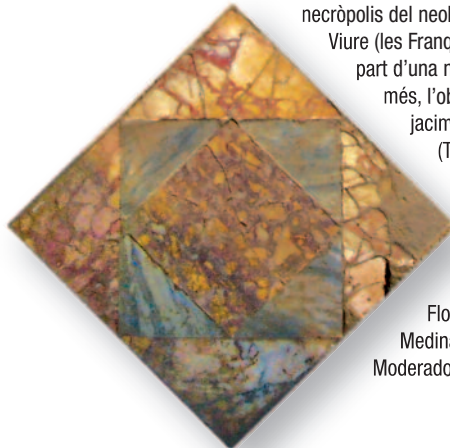
Juny

4 de juny

Control i excavacions arqueològiques fetes durant l'obra del gasoducte Martorell-Figueres: tram sud Martorell-Hostalric (Atics, SL)

El control arqueològic sobre els moviments de terres produïts per l'obra del gasoducte Martorell-Figueres, en el seu tram sud de Martorell a Hostalric, ha pogut documentar un seguit de jaciments inèdits, com ara la Vinya de la Salut (Viladecavalls), amb diverses estructures agrícoles datades en l'època tardoimperial; els Camps de Ca n'Arnella (Terrassa), amb part d'una necròpolis del neolític mitjà, i els Camps de Can Viure (les Franqueses del Vallès) on s'ha excavat part d'una necròpolis de l'antiguitat tardana. A més, l'obra afectava una part del conegut jaciment de Camps de Can Colomer (Terrassa), on s'han localitzat sitges amb una cronologia des d'època ibèrica fins a l'antiguitat tardana.

Conferenciants: Francesc X. Florensa, Damià Griñó, Esther Medina, Roser Pou i Jordi Ramos
Moderadora: Gemma Hernández

18 de juny

La missió arqueològica catalana a Althiburos (El-Kef, Tunísia)

El projecte iniciat l'any 2006 a la ciutat numidoromana d'Althiburos (governorat d'El-Kef, Tunísia) i el seu entorn ha permès excavar per primera vegada de manera sistemàtica els nivells preromans d'una ciutat del Magrib oriental i ha mostrat una continuïtat d'ocupació fluida durant tot el primer mil·lenni aC, així com un important desenvolupament de les estructures urbanes des del segle VI aC, inclosa una muralla important, l'única documentada a la zona fins al moment. Els treballs de prospecció han permès documentar també les restes de diferents assentaments urbans preromans i d'una gran necròpolis megalítica del primer mil·lenni aC, que és la primera estudiada sistemàticament en aquesta zona.

Conferenciants: Maria Carme Belarte, Joan Sanmartí i Joan Ramon Torres
Moderador: Josep Maria Gurt

25 de juny

Història de l'arqueologia catalana. Formació i estabilització (1907-1975)

El desenvolupament de l'arqueologia científica a Catalunya sorgeix arran de l'interès polític dels moviments nacionalistes catalans per definir un passat històric nacional. S'analitzen els corrents teòrics i organitzatius de les etapes de la Mancomunitat, la Dictadura de Primo de Rivera, la Segona República i la Guerra Civil i el Franquisme.

Conferenciant: Francisco Gracia
Moderador: Josep Manuel Rueda

Imatges. Pàgina 1. Detall del mosaic sobreposat a l'opus sectile. Vil·la romana del Pla de l'Horta. Fotografia: Lluís Palahí. Pàgina 6. Carrer de les Valls, 11, de Sabadell. Vista de la muralla, la torre i el fossat del segle XIV, i els abocadors de ceràmica del segle XVII.

Fotografia: Jordi Roig

Lloc i hora: Palau Marc, sala d'actes. Rambla de Santa Mònica, 8, Barcelona, a les 19.00 hores

Organització: Departament de Cultura. Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni. Servei d'Arqueologia i Paleontologia.

Adreça electrònica

tribunadarqueologia@gencat.cat

Pàgina web

<http://blocs.gencat.cat/tribunadarqueologia>